

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΜΑΘΗΜΑ: *Η Πόλη και η Διδασκαλία της Πολεογραφίας*

ΔΙΔΑΣΚΩΝ: Ι. Ρέντζος

ΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΘΕΜΑ

**«ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΑΝΑΛΥΤΙΚΟΥ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΠΟΛΕΟΓΡΑΦΙΑΣ»**

Έλλη Χριστοδούλου

ΕΞΑΜΗΝΟ: 7^ο

Βόλος, 2009

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

<i>Εισαγωγή.....σελ.</i>	<i>3</i>
<i>Αναλυτικό Πρόγραμμα Δ' Τάξης.....σελ.</i>	<i>4</i>
<i>Αναλυτικό Πρόγραμμα Ε' Τάξης.....σελ.</i>	<i>14</i>
<i>Αναλυτικό Πρόγραμμα ΣΤ' Τάξης.....σελ.</i>	<i>22</i>
<i>Παρατηρήσεις.....σελ.</i>	<i>30</i>
<i>Επίλογος.....σελ.</i>	<i>30</i>
<i>Βιβλιογραφία.....σελ.</i>	<i>30</i>

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η πόλεις συνιστούν τις εστίες οικονομικής, κοινωνικής, πολιτικής και πολιτισμικής οργάνωσης κάθε χώρας. Αποτελούν πυρήνα οργάνωσης των ανθρώπινων κοινωνιών, τα μέλη των οποίων ανήκουν σε μία χώρα γενικά και ειδικά σε μία πόλη, μέσα από την οποία αποκτούν την ιδιαίτερη καταγωγή τους. Η χώρα διαθέτει μεν ένα κρατικό κυβερνητικό και διοικητικό σύστημα, αυτό όμως υλοποιείται με τη συμβολή της λειτουργίας κάθε πόλης στη δημιουργία του. Έτσι, μπορεί κάποιες πόλεις να διακρίνονται από τις υπόλοιπες μέσα στην ίδια χώρα, αλλά ακόμα και μεταξύ των διαφορετικών χωρών, όλες μαζί όμως συμβάλλουν στο να αποκτήσει η χώρα μία ταυτότητα, η οποία είναι η συνισταμένη των ταυτοτήτων όλων των πόλεων που την αποτελούν.

Στη σημερινή εποχή ο αστικός πληθυσμός έχει στο σύνολό του εξισωθεί και ξεπεράσει τον αγροτικό πληθυσμό. Αυτό, συνιστά έναν ακόμα σπουδαίο λόγο για μια συστηματική ασχολία και μελέτη του αστικού φαινομένου τόσο από διεπιστημονική, όσο και από διαπολιτισμική σκοπιά. Η μελέτη αυτή μπορεί να ξεκινήσει από το εκπαιδευτικό σύστημα, το οποίο μέχρι στιγμής δεν έχει εντάξει κάποιο μάθημα πολεογραφίας στο ωρολόγιο πρόγραμμα έστω και μιας τάξης της πρωτοβάθμιας ή δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Η μελέτη της πόλης στο σχολείο γίνεται και στις δύο βαθμίδες μη συστηματικά και αποσπασματικά μέσα από διάφορα μαθήματα τα οποία τυχαίνει να περιλαμβάνουν κάποιες ενότητες, οι οποίες συνιστούν όψεις του αστικού φαινομένου.

Ως εκ τούτου και ελπίζοντας ότι κάποια στιγμή το μάθημα της πολεογραφίας θα ενταχθεί στο σχολείο, από το Δημοτικό κιόλας, γίνεται στην εργασία αυτή μία προσπάθεια για σύνταξη ενός ενδεικτικού σχολικού αναλυτικού προγράμματος πολεογραφίας, το οποίο αφορά τη διδασκαλία του μαθήματος στις 3 τελευταίες τάξεις του Δημοτικού.

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ Δ΄, Ε΄, ΣΤ΄ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

ΤΑΞΗ	ΘΕΜΑΤΟΛΟΓΙΟ	ΣΤΟΧΟΙ	ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ
Δ΄	<p>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1</p> <p>Η πόλη και ο πολίτης</p> <p>Ορισμοί της πόλης- Τι είναι πόλη.</p> <p>Η ελληνική πόλη παλαιότερα και σήμερα.- Η Αθήνα.</p> <p>Η διοικητική δομή των πόλεων- χωρισμός σε νομαρχίες, δήμους, κοινότητες και τα αντίστοιχα αξιώματα(δήμαρχος, νομάρχης).</p>	<p>Οι μαθητές/τριες:</p> <p>Να ορίζουν την πόλη με βάση την πυκνότητα του πληθυσμού και τις λειτουργίες της.</p> <p>Να επισημάνουν τις βασικές διαφορές που παρουσιάζουν οι πόλεις στην εξελιγμένη και στην παλαιότερη μορφή τους.</p> <p>Να πληροφορηθούν γύρω από τη διοίκηση στα όρια της νομαρχίας, του δήμου και της κοινότητας καθώς και γύρω από τα αντίστοιχα αξιώματα(δήμαρχος, νομάρχης).</p>	<p>Οι μαθητές/τριες:</p> <p>Είναι ικανοί να δίνουν αριθμούς πληθυσμού, αναλογίες εργαζομένων σε διάφορους τομείς κλπ.</p> <p>Διακρίνουν από περιγραφές ή φωτογραφίες σύγχρονες ή μη πόλεις.</p> <p>Γίνεται διάκριση των διοικητικών επιπέδων και του προσώπου που ηγείται σε καθένα από αυτά.</p>

<p>Δ'</p>	<p>Ο υπεύθυνος πολίτης – Τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις του.</p> <p>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 Η καθημερινή ζωή στις πόλεις παλαιότερα και σήμερα</p> <p>Κατανομή των οικονομικών δραστηριοτήτων στην πόλη(επαγγέλματα).</p> <p>Οικονομία και διαφορές στον τρόπο κατοικίας των ανθρώπων τόσο μέσα στην ίδια πόλη όσο και μεταξύ των πόλεων.</p>	<p>Να ευαισθητοποιηθούν γύρω από κάποιες συμπεριφορές που αρμόζουν στο ρόλο τους ως πολίτες.</p> <p>Να ονομάζουν βασικά επαγγέλματα που ασκούν οι άνθρωποι στις πόλεις.</p> <p>Να κάνουν αξιολογικές κρίσεις όσον αφορά την ποιότητα της κατοικίας και να αποδίδουν τις διαφορές στο οικονομικό επίπεδο.</p>	<p>Ξέρουν τι πρέπει να κάνουν απέναντι στο νόμο π.χ να τηρούν τις απαγορεύσεις των σημάτων του δρόμου, αλλά και τι δικαιούνται να απολαύσουν π.χ. ελεύθερη διάσχιση των διαβάσεων για τους πεζούς.</p> <p>Διακρίνουν αστικά και αγροτικά επαγγέλματα.</p> <p>Αναγνωρίζουν ότι ένα πλούσιο κράτος θα έχει περισσότερες κατοικίες πολυτελείας, ενώ ένα φτωχό θα έχει πιο απλά ή παλιά σπίτια κλπ.</p>
-----------	--	--	---

Δ'	<p>Προσέγγιση αντικειμένων της ελληνικής λαογραφίας που αφορούν την οικιστική δραστηριότητα διαφόρων εποχών και πολιτισμών(το σπίτι, ο κήπος, η πολυκατοικία, η γειτονιά, η αγορά κλπ.)</p>	<p>Να τοποθετούν το αντικείμενο μελέτης(φωτογραφία, ομοίωμα) στο σωστό χρονοχρόνο πχ. μια βυζαντινή εκκλησία στο Βυζάντιο.</p>	<p>Αναγνωρίζουν βασικά αντικείμενα και κατασκευές των αρχαϊκών, κλασικών, βυζαντινών χρόνων, του κυκλαδικού, μινωικού πολιτισμού κλπ..</p>
	<p>Η γειτονιά παλιότερα και σήμερα στις ελληνικές πόλεις.</p>	<p>Να εντοπίσουν τις διαφορές στην έννοια της γειτονιάς σήμερα σε σχέση με το παρελθόν.</p>	<p>Επισημαίνουν στοιχεία ενδεικτικά για τις (λιγότερες) επαφές μεταξύ των ανθρώπων, τα μεγάλα απρόσωπα μαγαζιά και τις πολυκατοικίες αντί αυλές κλπ</p>
	<p>Τρόπος ζωής στην αρχαία Ελλάδα. Περιήγηση στη ζωή των αρχαίων Σπαρτιατών και Αθηναίων.</p>	<p>Να γνωρίσουν τον τρόπο κατοικίας, ένδυσης, διατροφής και εκπαίδευσης των κατοίκων των δύο σημαντικότερων πόλεων της Αρχαίας Ελλάδας.</p>	<p>Αναγνωρίζουν τη λιτή ζωή των Σπαρτιατών, τις διαφορές στον τρόπο διατροφής στις δύο πόλεις.</p>

<p>Δ'</p>	<p>Τα καλλιτεχνικά, πολιτιστικά οικονομικά και κοινωνικά δρώμενα σε μεγάλες και γνωστές πόλεις Ελλάδας και Εξωτερικού. Ειδήσεις, δελτία καιρού, και μικρές αγγελίες.</p> <p>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 Ο πολιτισμός στις πόλεις</p> <p>Πολύ-πολιτισμική και δια-πολιτισμική προσέγγιση της πόλης μέσα από τραγούδια, ποιήματα και δράματα(Τέχνη και Λογοτεχνία) που παραπέμπουν σε πόλεις ανθρώπων.</p> <p>Μελέτη αποσπασμάτων από την Ιλιάδα και την Οδύσσεια του Ομήρου. Μυθικές αναφορές σε πόλεις μέσα από τη Λογοτεχνία και ονόματα</p>	<p>Να έρθουν σε επαφή με τα μέσα και έντυπα πληροφόρησης και ενημέρωσης(εφημερίδες, περιοδικά, τηλεόραση, ραδιόφωνο κλπ.).</p> <p>Να προσεγγίσουν την πόλη μέσα από την οπτική που της δίνει η Τέχνη, η Λογοτεχνία και η ποίηση.</p> <p>Να διακρίνουν το μυθολογικό από το πραγματικό στη Λογοτεχνία και να ονομάζουν πόλεις της μυθολογίας.</p>	<p>Συλλέγουν και ταξινομούν τα στοιχεία πχ. αγγελίες, πολιτικές ειδήσεις, κοινωνικά νέα κλπ.</p> <p>Αναφέρουν τραγούδια και ποιήματα που αναφέρονται στην Κωνσταντινούπολη, στη Θεσσαλονίκη κλπ, ονομάζουν πόλεις που συναντούν στα έπη του Ομήρου πχ. Ιθάκη</p> <p>Γνωρίζουν αρκετά ονόματα μυθολογικών πόλεων π.χ Τροία, Κολχίδα, Αχαΐα, Ιωλκός κλπ.</p>
-----------	---	--	--

Δ'	<p>πόλεων από την ελληνική μυθολογία.</p> <p>Τα μνημεία στην πόλη.</p>	<p>Να συνδέσουν τα μνημεία με τη ζωή, το θάνατο, την ιστορία και την πολιτική και παράλληλα να τα δουν και ως ένα διακοσμητικό στοιχείο.</p>	<p>Κατανοούν ότι ένα μνημείο παριστάνει ένα σημαντικό για την ιστορία πρόσωπο, γεγονός κλπ που μάλλον δεν είναι πια στη ζωή ή ανήκει στο παρελθόν και ότι υπάρχουν κάποιοι λόγοι για τους οποίους κάποιος επέλεξε να στηθεί στην πόλη</p>
	<p>Τα μνημεία ως εμβλήματα πολλών πόλεων.</p>	<p>Να προβληματιστούν γύρω από το ζήτημα της σύνδεσης μιας χώρας με το όνομα ενός μνημείου και να ονομάζουν τέτοια εμβλήματα.</p>	<p>Ονομάζουν τον Πύργο του Αιφελ, τον Δον Κιχώτη (Μαδρίτη), το Άγαλμα της Ελευθερίας κλπ.</p>
	<p>Βανδαλισμοί μνημείων. Υπερβολική προβολή μνημείων σε αντίθεση με άλλες πολυάριθμες λειτουργικές κατασκευές της πόλης.</p>	<p>Να εκτιμήσουν τη λειτουργική αξία πολυάριθμων κατασκευών στην πόλη σε αντιπαράθεση με την μη λειτουργική των μνημείων.</p>	<p>Αναφέρουν χρήσιμες κατασκευές όπως κτίρια, φράγματα, δρόμοι, διώρυγες κλπ.</p>
	<p>Η παραγωγή τοπικών προϊόντων στις πόλεις και</p>	<p>Να συνδέσουν γνωστές πόλεις με τα περίφημα</p>	<p>Κατάκτηση των εννοιών παραγωγή, κατανάλωση,</p>

<p>Δ'</p>	<p>η ενίσχυση της ταυτότητας και οικονομίας των πόλεων.</p> <p>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 Η Γεωγραφία των πόλεων</p> <p>4.1 Ομοιότητες των πόλεων και ταξινόμησή τους με βάση εδαφολογικά, κλιματικά, πολεοδομικά στοιχεία.</p> <p>Η γεωγραφική θέση γνωστών πόλεων και η σύνδεση της θέσης αυτής με τον τουρισμό και την προσέλκυση τουριστών. Τα μέσα συγκοινωνίας των πόλεων αυτών.</p>	<p>τοπικά προϊόντα τους και να κατανοήσουν τη χρησιμότητα της παραγωγής για την οικονομική ανάπτυξη ενός τόπου.</p> <p>Να κατατάσσουν τις πόλεις σε κατηγορίες με βάση κάποια χαρακτηριστικά τους π.χ ορεινή, λιμενική πόλη κλπ.</p> <p>Να εντοπίζουν στον παγκόσμιο χάρτη γνωστές πόλεις, να αναγνωρίζουν αν η θέση τους είναι σπουδαία ή όχι π.χ αν το λιμάνι τους αποτελεί κόμβο σύνδεσης με πολλές χώρες και να πληροφορηθούν γύρω</p>	<p>εξαγωγή προϊόντων και αναφορά σε γνωστά τοπικά προϊόντα πχ. μαστίχα Χίου.</p> <p>Ξέρουν τα χαρακτηριστικά στοιχεία κάθε κατηγορίας π.χ ότι οι ορεινές περιοχές έχουν υψηλό υψόμετρο και κρύο και μπορούν να αναφέρουν παραδείγματα πόλεων για κάθε κατηγορία.</p> <p>Η ικανότητα να θυμούνται στο χάρτη τη θέση των πόλεων και να ονομάζουν τα κυριότερα μέσα συγκοινωνίας τους.</p>
-----------	---	--	---

Δ'	<p>Οι φυσικές και τεχνολογικές καταστροφές που συμβαίνουν στις πόλεις(σεισμοί, πυρκαγιές, επιδημίες κλπ.). Γνωστές καταστροφές στην ιστορία των πόλεων. Θερμική κακοκαιρία πολλών ελληνικών πόλεων.</p>	<p>από τις πιο τουριστικές πόλεις.</p> <p>Να αντιληφθούν το πλήθος των καταστροφών που απειλούν τις πόλεις και να ευαισθητοποιηθούν γύρω από τις ευθύνες που έχει ο άνθρωπος για πολλές από αυτές.</p>	<p>Γνωρίζουν μέτρα πρόληψης ή προστασίας από τις καταστροφές. Αναφέρουν γνωστές καταστροφές στην ιστορία των πόλεων πχ. πλημμύρες Φλωρεντίας (1966).</p>
	<p>Οι σεισμοί. Σύνδεση με την πολεοδομία και την ποιότητα κατοικίας. Προστασία από τους σεισμούς(λήψη μέτρων, αξιολόγηση κινδύνου, πρόγνωση και εκκένωση της πόλης).</p>	<p>Να συνδέσουν το μέγεθος της καταστροφής που προκαλεί ένας σεισμός με την πολεοδομία και να μάθουν πώς προστατευόμαστε από αυτόν.</p>	<p>Θέτουν ερωτήσεις σε σχέση 1) με την εκλαΐκευση της σεισμολογικής επιστήμης και 2) τις αντισεισμικές κατασκευές.</p>
	<p>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 Ο δρόμος των πόλεων</p> <p>Ταξινόμηση και περιγραφή των δρόμων. –</p>	<p>Να γνωρίσουν τις</p>	<p>Ξέρουν τους κανόνες</p>

Δ'	<p>Διδασκαλία κυκλοφοριακής αγωγής στους μαθητές.</p>	<p>διαφορετικές κατηγορίες και λειτουργίες που έχουν οι δρόμοι και να μάθουν να κυκλοφορούν σωστά ως πεζοί.</p>	<p>κυκλοφορίας για τους πεζούς. Διακρίνουν τις έννοιες εθνική οδός, περιφερειακός δρόμος, πεζόδρομος κλπ.</p>
	<p>Η κατάληψη της πόλης από τα τροχοφόρα. Το κυκλοφοριακό πρόβλημα στις μεγάλες πόλεις.</p>	<p>Να ευαισθητοποιηθούν γύρω από τα προβλήματα που προκαλεί η αλόγιστη χρήση του αυτοκινήτου.</p>	<p>Αναφέρουν μειονεκτήματα του αυτοκινήτου.</p>
	<p>Η κατάληψη του χώρου βάδισης των πεζών στη σύγχρονη πόλη.</p>	<p>Να αναγνωρίσουν τα δικαιώματα που έχουν ως πεζοί στο δρόμο.</p>	<p>Αναγνωρίζουν την ανεπάρκεια των πεζοδρομίων, την κατάληψη τους από περίπτερα ή κάδους κλπ.</p>
	<p>Επεμβάσεις στο χώρο της πόλης(χάραξη δρόμων, χωροθέτηση πλατειών, οικοδόμηση, ανέγερση δημοσίων κτιρίων και μνημείων).</p>	<p>Να μάθουν πληροφορίες γύρω από την πολεοδομία και τις νομικές διαδικασίες που απαιτούνται για τις επεμβάσεις στην πόλη.</p>	<p>Να περιγράψουν την πορεία που ακολουθείται για ένα έργο στο δρόμο(χρηματοδότηση, άδειες, προγραμματισμός κλπ.)</p>

<p>Δ'</p>	<p>Η δύναμη του δρόμου στην ανάδειξη και συντήρηση αξιών του δημόσιου χώρου.</p>	<p>Να αναγνωρίσουν τις ιδεολογικές λειτουργίες του δρόμου πέρα από τη μεταφορική.</p>	<p>Να ονομάζουν οργανωμένες δράσεις που λαμβάνουν χώρα στους δρόμους(παρελάσεις, λιτανείες, συλλαλητήρια, πορείες διαμαρτυρίας, εξεγέρσεις, οδοφράγματα).</p>
-----------	--	---	---

--	--	--	--

<p>Ε'</p>	<p>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 Κοινωνικά και ηθικά ζητήματα στην πόλη</p> <p>Η κοινωνική προβληματική της ζωής στις πόλεις (άστεγοι, ανεργία κλπ.)</p> <p>Οι περιθωριοποιημένες κατηγορίες πληθυσμού της ελληνικής επαρχιακής πόλης.</p> <p>Αγώνας για την επιβίωση- μετακινήσεις ανθρώπων για την εύρεση εργασίας.</p> <p>Αξίες, στάσεις και προτεραιότητες στη μεγάλη και τη μικρή πόλη, στον αστικό και αγροτικό χώρο.</p>	<p>Να ευαισθητοποιηθούν γύρω από τα μεγάλα κοινωνικά προβλήματα των πόλεων.</p> <p>Να αποκτήσουν ανεκτικότητα και συμπόνια απέναντι στις μειονεκτικές ομάδες (μετανάστες, καταπιεσμένοι, ναρκομανείς, φυλακισμένοι κλπ.)</p> <p>Να προβληματιστούν γύρω από τον αγώνα επιβίωσης των ανθρώπων και να τον συνδέσουν με την ανάπτυξη των πόλεων.</p> <p>Να εντοπίσουν τις διαφορές στην αντίληψη της ζωής στη μεγάλη και μικρή πόλη.(ανθρώπινες σχέσεις, κουλτούρα, τέχνη κλπ).</p>	<p>Αναφέρουν αίτια και προτείνουν τρόπους αντιμετώπισης.</p> <p>Αξιολογείται η αντίδραση και η στάση τους απέναντι στις ομάδες αυτές.</p> <p>Αντιλαμβάνονται τις δυσκολίες της αγοράς εργασίας και της ευκαιρίες που προσφέρει η πόλη.</p> <p>Διακρίνουν έργα λαϊκής και υψηλής τέχνης, αξίες σε μεγάλες και μικρές πόλεις, τη σχέση των ανθρώπων με το χρήμα κλπ.</p>
------------------	--	--	--

<p>Ε΄</p>	<p>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 Στοιχεία- Περιγραφή των πόλεων</p> <p>Ταξιδιωτικά ανθρωπογεωγραφικά κείμενα στα οποία περιγράφονται και οι πόλεις.</p> <p>Μια χαρτογράφηση των πόλεων (οδωνυμικά κλπ)</p> <p>Πρόσωπα και ονόματα που συνδέονται με τις πόλεις(ποιητές, καλλιτέχνες, ήρωες).- Ονόματα μνημείων</p>	<p>Να έρθουν σε επαφή με ταξιδιωτικό υλικό που περιγράφει πόλεις.</p> <p>Να προβληματιστούν γύρω από τον τρόπο απόδοσης ονομάτων στους δρόμους, τη μετονομασία οδών, να συνδέσουν την οδωνυμία με τον προσανατολισμό αλλά και με το εθνικό παρελθόν.</p> <p>Να συνδέσουν γνωστά πρόσωπα με τις πόλεις καταγωγής τους και να εκτιμήσουν την προσφορά τους κα την τιμή που τους κάνει η πόλη.</p>	<p>Αξιολογούν την ποιότητα και την επάρκεια μιας περιγραφής.</p> <p>Συνδέουν ονόματα οδών με σχέσεις εθνικές, πολιτικές πχ. Θερμοπυλών, Βενιζέλου κλπ., διακρίνουν τον τρόπο ονομασίας των οδών σε Ελλάδα και Νέα Υόρκη, προτείνουν δικά τους ονόματα πχ «Οδός της Χαράς»</p> <p>Ξέρουν την καταγωγή σπουδαίων ανθρώπων πχ Παπαδιαμάντης (Σκιάθος)</p>
------------------	---	--	---

Ε΄	<p>Βασικό λεξιλόγιο πόλης και προσανατολισμού στην πόλη.</p>	<p>Να διακρίνουν τις βασικές λέξεις που περιγράφουν μια πόλη και συνιστούν στοιχεία προσανατολισμού σε αυτή (πινακίδα, πλατεία, δεύτερα φανάρια κλπ.)</p>	<p>Καθοδηγούν κάποιον σωστά στην πόλη τους.</p>
	<p>Έννοιες όπως <i>σημείο, ευθεία, καμπύλη</i> και ζεύγη εννοιών (μικρό/μεγάλο, χαμηλό/ψηλό, κ.λπ.). – Το περίγραμμα της πόλης.</p>	<p>Να μελετήσουν σημειολογικά τις πόλεις με βάση τις πολυάριθμες δυαδικές αντιθέσεις και να παρατηρήσουν τα περιγράμματά τους.</p>	<p>Διακρίνουν την μοντέρνα ρυμοτομημένη πόλη από την πλούσια σε καμπύλες μεσαιωνική, ονομάζουν ψηλά κτίρια (Πάνθεον Ρώμης), ονομάζουν τις λειτουργίες του περιγράμματος (προστασία, όρια κλπ.)</p>
	<p>Συγκριτική αντιπαράθεση μνημείων.</p>	<p>Να αναγνωρίσουν την αυταξία κάθε μνημείου, αλλά παράλληλα να μάθουν να συγκρίνουν κριτικά δύο μνημεία.</p>	<p>Αναγνώριση του Πύργου του Άιφελ ως αφηρημένης κατασκευής σε αντιπαράθεση με την ανάμνηση μαχών του Β΄ Παγκόσμιου Πολέμου που ξυπνάει το Μνημείο του Στάλινγκραντ.</p>

Ε΄	<p>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3</p> <p>Μορφές Τέχνης στην πόλη και για την πόλη</p> <p>Η πόλη μια ενδιαφέρουσα ιδέα για την επιστημονική φαντασία</p>	<p>Να προσεγγίσουν περισσότερο το περιεχόμενο της πόλης, να ευαισθητοποιηθούν για τις δυνατότητες που υπάρχουν για πολεογραφική αξιοποίηση της πόλης της ΕΦ και να διακρίνουν την εικόνα της πόλης μέσα από αυτή.</p>	<p>Προτείνουν μια διαφορετική και καλύτερη πόλη για το μέλλον υιοθετώντας πρωτότυπες ιδέες, εντοπίζουν την αντίθεση πόλης-υπαίθρου τον τρομακτικό χαρακτήρα και την παρακμή της πόλης που συνήθως αποδίδουν στα έργα τους οι δημιουργοί.</p>
	<p>Τα προβλήματα στις πόλεις του κόσμου μέσα από την γελοιογραφία.</p>	<p>Να ευαισθητοποιηθούν για τα προβλήματα των πόλεων μέσα από την τέχνη της γελοιογραφίας.</p>	<p>Αναγνωρίζουν την οπτική και το μήνυμα που θέλει να περάσει ο γελοιογράφος.</p>
	<p>Η πολεογραφική αξία των κόμικς.</p>	<p>Να αναγνωρίσουν πολεογραφικά στοιχεία στα κόμικς και να αναζητήσουν σε αυτά ιδέες για μια δικαιότερη πόλη.</p>	<p>Διακρίνουν τη σκοπιά της πόλης στα κόμικς Αστερίξ- Το Παρίσι ως παγκόσμιο κέντρο, Σίμπσονς- μια φανταστική πόλη, Λούκι Λουκ- αληθινή πόλη κλπ.</p>
		<p>Να προβληματιστούν γύρω από τις</p>	<p>Μπορούν να κρίνουν γιατί τα graffiti δεν είναι θεμιτή</p>

<p>Ε΄</p>	<p>Η τέχνη στους τοίχους των δρόμων(graffiti)</p> <p>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4</p> <p>Ιστορία και απαρχές των πόλεων</p> <p>Οι αγώνες που έλαβαν χώρα στα εδάφη των πόλεων.</p> <p>Οι απαρχές της ανάπτυξης των πόλεων: Γεωργία και Βιομηχανική Επανάσταση.</p> <p>Πόλεις που σημάδεψαν με το πρωτείο τους τον πολιτισμό κατά τα επόμενα στάδια της ιστορίας του π.χ Ρώμη.</p>	<p>αναπαραστάσεις των τοιχογραφημάτων και τα κίνητρα που ωθούν τους δημιουργούς τους.</p> <p>Να συνδέουν μεγάλους αγώνες της ιστορίας με ονόματα πόλεων.</p> <p>Να αναζητήσουν τις απαρχές της ανάπτυξης των πόλεων στις αγροτικές περιοχές, να τις μελετήσουν και να αναγνωρίσουν τη συμβολή της Βιομηχανικής Επανάστασης.</p> <p>Να έρθουν σε επαφή με πολιτισμούς-πρότυπα.</p> <p>Να αντιπαραβάλλουν την αυτονομία της</p>	<p>μορφή τέχνης.</p> <p>Θυμούνται αγώνες όπως η Μάχη των Θερμοπυλών, η Έξοδος του Μεσολογγίου, ο εμφύλιος Αθήνας-Σπάρτης κλπ.</p> <p>Ονομάζουν περιοχές απ' όπου ξεκίνησε η ανάπτυξη των πόλεων.</p> <p>Γνωρίζουν βασικά στοιχεία των πολιτισμών αυτών.</p> <p>Περιγράφουν οικονομικά,</p>
-----------	---	---	--

<p>Ε'</p>	<p>Η συγκρότηση της αρχαίας ελληνικής πόλης ως ανεξάρτητης «πόλεως-κράτους»</p> <p>Πολιτεύματα- άσκηση εξουσίας στις διάφορες πόλεις χωρών.</p> <p>Μελέτη θεμάτων που αφορούν την ιστορία της αθηναϊκής πόλης(ιδιοκτησία εδάφους, μεταφορές, διοίκηση, οικονομική διαχείριση, πληθυσμός, κοινωνικές τάξεις, ευημερία, αρχιτεκτονική)</p>	<p>αρχαίας πόλης με το συγκεντρωτισμό που επικρατεί συνήθως στη διοίκηση των σημερινών πόλεων.</p> <p>Να αποκτήσουν γνώσεις γύρω από το πολιτικό σύστημα διαφόρων πόλεων.</p> <p>Να μελετήσουν την Αθήνα στα Αρχαϊκά Χρόνια και στον αιώνα του Περικλή.</p>	<p>διοικητικά και άλλα χαρακτηριστικά της πόλεως-κράτους.</p> <p>Γνωρίζουν τις πόλεις και χώρες στις οποίες κυβερνά ο πρωθυπουργός, ο πρόεδρος, ο βασιλιάς κλπ</p> <p>Αναγνωρίζουν την εποχή στην οποία ανήκουν έργα τέχνης, πολιτεύματα κλπ της αθηναϊκής πόλης.</p>
------------------	--	---	---

Ε'	<p>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5</p> <p>Η αρχιτεκτονική στην πόλη</p> <p>Αρχιτεκτονική-πολεοδομία πόλεων, αρχαιολογία και μουσειολογία-Αρχιτεκτονική της Ρώμης</p>	<p>Να μελετήσουν την αρχιτεκτονική των πόλεων σε σχέση με την ιστορία και τις επιστήμες της, να διακρίνουν τις ιστορικές περιόδους στην αρχιτεκτονική της Ρώμης.</p>	<p>Διακρίνουν αλλαγές στην όψη των κτιρίων με το πέρασμα των χρόνων, αναγνωρίζουν κτίσματα της κλασικής Ρώμης, της Αναγέννησης του μεσαίωνα κλπ.</p>
	<p>Αρχιτεκτονική της Νέας Υόρκης και του Λονδίνου.</p>	<p>Να παρατηρήσουν την αρχιτεκτονική των δύο πόλεων και να υιοθετήσουν μια στάση απέναντι στο ωραίο στην πόλη.</p>	<p>Αναγνωρίζουν τα Center Point, Empire State Building, προβάλλουν το ωραίο στην τάξη.</p>

--	--	--	--

ΣΤ´	<p>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1</p> <p>Η ανάπτυξη των πόλεων</p> <p>«Ανταγωνισμός πόλεων» και παγκοσμιοποίηση του κεφαλαίου.</p> <p>Συγκρίσεις μεταξύ των πόλεων, διαφορές στους ρυθμούς ανάπτυξής τους.</p> <p>Η συμβολή των Ολυμπιακών αγώνων στην ανάπτυξη των πόλεων.</p> <p>Επαναστάσεις, πόλεμοι και εμφύλιοι πόλεμοι.</p>	<p>Να αντιληφθούν την έννοια της παγκοσμιοποίησης και τον οικονομικό ανταγωνισμό των πόλεων.</p> <p>Να επισημάνουν τον πολύπλευρο και άνισο χαρακτήρα των πόλεων.</p> <p>Να αναγνωρίσουν την ευκαιρία που προσφέρουν οι Ολυμπιακοί αγώνες για την προβολή, οικοδομική ανάπτυξη της πόλης που τους φιλοξενεί.</p> <p>Να θυμηθούν πολέμους νεότερων χρόνων που σημάδεψαν την ιστορία των πόλεων.</p>	<p>Να αναφέρουν παραδείγματα παγκοσμιοποίησης πχ πολυεθνικές εταιρίες και πόλεις που έχουν τα πρωτεία στην οικονομική ανάπτυξη.</p> <p>Ονομάζουν αναπτυγμένες πόλεις, υποανάπτυκτες καθώς και πόλεις υπό ανάπτυξη.</p> <p>Συζητούν για τα έργα στις πόλεις εν όψει των αγώνων, την προσέλκυση ανθρώπων από όλες τις ηπείρους, την προβολή της χώρας.</p> <p>Αναφέρουν τη Γαλλική Επανάσταση, την Μικρασιατική Καταστροφή κλπ.</p>
------------	--	--	---

<p>ΣΤ'</p>	<p>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 Η πόλη μέσα από τα αναγνώσματα Οι περιγραφές της πόλης στα καθημερινά και εβδομαδιαία αναγνώσματα (πολιτικός λόγος, δημοσιογραφία).</p>	<p>Να έρθουν σε επαφή με τις περιγραφές της πόλης στα αναγνώσματα και να διερευνήσουν κατά πόσο αντιπροσωπεύουν την πραγματικότητα.</p>	<p>Έχουν υπόψη τους τον εμπορικό και προπαγανδιστικό σκοπό μερικών εκ των περιγραφών αυτών.</p>
	<p>Η απεικόνιση των πόλεων στα μυθιστορήματα.</p>	<p>Να διαβάσουν περιγραφές πόλεων σε μυθιστορήματα και να κρίνουν σε τι βαθμό τις απεικονίζουν πραγματικά.</p>	<p>Διακρίνουν την πρωτότυπη και πλούσια σε γεωγραφικές πληροφορίες περιγραφή από μία συνηθισμένη.</p>
	<p>Η ονοματοδοσία των πόλεων και τα προσωνύμια τους</p>	<p>Να μάθουν ότι τα ονόματα των πόλεων είναι αυθαίρετα, να μελετήσουν κάποια ονόματα ελληνικών πόλεων, να πληροφορηθούν το σκοπό αλλαγής των ονομάτων ορισμένων πόλεων και τέλος να γνωρίσουν κάποια προσωνύμια με τα οποία συνδέονται οι πόλεις.</p>	<p>Κάνουν συνειρμούς για ονόματα όπως Σπάρτη, Πάτρα κλπ, εξηγούν γιατί έχουν μετονομαστεί πόλεις με ξενόγλωσσα ή αρχαία ονόματα π.χ Σάλωνα σε Άμφισσα και τέλος περιγράφουν ορισμένες πόλεις με βάση το προσωνύμιο τους πχ. Ζυρίχη: Η Αθήνα της Ελβετίας.</p>

<p style="text-align: center;">ΣΤ´</p>	<p>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3</p> <p>Η πόλη μέσα από το θέατρο, τη ζωγραφική και τον κινηματογράφο</p> <p>Το θέατρο διδάσκει την πόλη.</p> <p>Αναγνώριση πόλεων μέσα από ζωγραφικά έργα.</p> <p>\</p> <p>Η αξία των φωτογραφιών των πόλεων.</p>	<p>Να παρακολουθήσουν θεατρικές παραστάσεις που διδάσκουν την πόλη ακόμα και μέσα από τον τίτλο τους πχ <i>Ο έμπορος της Βενετίας</i> και να έρθουν σε επαφή με πολεογραφικά ιδεώδη.</p> <p>Να αναπτύξουν καλλιτεχνικές ευαισθησίες και να αναγνωρίσουν πόλεις μέσα από έργα σπουδαίων ζωγράφων.</p> <p>Να παρατηρήσουν φωτογραφίες πόλεων, να εντοπίσουν τις αλλαγές στην πολεοδομία και να εκτιμήσουν την αξία τους όσον αφορά την αποκάλυψη της αλήθειας της εποχής που</p>	<p>Εντοπίζουν πολεογραφικά στοιχεία στην παράσταση, κρίνουν το κατά πόσο αποτυπώνει την πόλη.</p> <p>Εκτιμούν το ωραίο, αναγνωρίζουν τις πόλεις που απεικονίζονται.</p> <p>Να εκτιμήσουν τις φωτογραφίες ως ένα από τα σημαντικότερα ντοκουμέντα στην ιστορία των πόλεων, να κάνουν συγκρίσεις φωτογραφιών.</p>
---	---	--	---

<p>ΣΤ´</p>	<p>Προσέγγιση του πολεογραφικού κινηματογράφου.</p>	<p>απεικονίζουν.</p> <p>Να παρακολουθήσουν μια πολεογραφική ταινία π.χ <i>Μαγική Πόλη</i> και να καλλιεργήσουν τις γνωστικές προϋποθέσεις για την περιγραφή της πόλης.</p>	<p>Να εντοπίσουν στην ταινία απλά πολεογραφικά στοιχεία, λειτουργίες της πόλης, διαφορές πόλης και υπαίθρου, αξίες και αντιλήψεις της ζωής κλπ.</p>
	<p>Ο παλιός ελληνικός κινηματογράφος.</p>	<p>Να παρακολουθήσουν αποσπάσματα ελληνικών ταινιών, να τα μελετήσουν και να εξετάσουν τους λόγους απουσίας μικρών πόλεων από αυτές (κόστος, «αθηναϊσμός», ξένα πρότυπα)</p>	<p>Συζητούν για τους ρόλους που υποδύονται οι ηθοποιοί πχ. οι οικιακές βοηθοί κατάγονται συνήθως από την ύπαιθρο.</p>

<p>ΣΤ'</p>	<p>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 Η αστικοποίηση και η επίλυση των προβλημάτων στις πόλεις Ο «αστικός μετασχηματισμός» και τα δημογραφικά ζητήματα στην πόλη-Οι ανισότητες στους δημογραφικούς δείκτες μέσα στην πόλη.</p> <p>Επίλυση προβλημάτων στις πόλεις διαμέσου βελτιστοποίησης κοινωνικών δυνάμεων και ανθρώπινων επαφών.</p>	<p>Να ορίζουν τι είναι ο αστικός μετασχηματισμός, τι δημογραφική έκρηξη καθώς και τη σχέση των δύο εννοιών, να περιγράφουν το αντικείμενο μελέτης της δημογραφίας (μέγεθος πληθυσμού, ρυθμός αύξησής του, μείωση γονιμότητας κλπ) και να επεξεργάζονται δημογραφικά στοιχεία.</p> <p>Να συνειδητοποιήσουν την κρίση του αστικού χώρου και να καλλιεργήσουν μια κουλτούρα της πόλης προκειμένου να βρουν τρόπους επίλυσης των προβλημάτων μέσα από τις ανθρώπινες σχέσεις και τις σχέσεις με την κοινωνία.</p>	<p>Αναγνωρίζουν τη συνεχόμενη αύξηση του πληθυσμού των πόλεων, συλλέγουν δημογραφικά στοιχεία για διάφορες πόλεις καθώς και για σημεία μέσα στην ίδια πόλη και τα επεξεργάζονται για εξαγωγή συμπερασμάτων.</p> <p>Ετοιμάζουν λίστες με προβλήματα στις πόλεις, ενέργειες που πρέπει να αποφεύγονται, δράσεις της τοπικής κοινωνίας, των αρμόδιων φορέων κλπ.</p>
-------------------	---	---	---

<p style="text-align: center;">ΣΤ΄</p>	<p>Η αναπαράσταση της γυναίκας και των μειονεκτικών ομάδων στα μνημεία.</p> <p style="text-align: center;">ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 Καταναλωτισμός και διαφήμιση</p> <p>Η κυριαρχία της διαφήμισης στην πόλη.</p>	<p>Να δουν με κριτική ματιά τη μικρή αναπαράσταση των ομάδων αυτών, την ανωνυμία των γυναικείων μορφών και να παρατηρήσουν γυναικείες αναπαραστάσεις. (<i>Αθηνά στην Ακρόπολη, Εγκυμονούσα Άλισον Λάπερ στο Λονδίνο</i>).</p> <p>Να στοχαστούν γύρω από τις διαφημίσεις που υπάρχουν σε κάθε σημείο της πόλης, τα οικονομικά συμφέροντα που εξυπηρετούν καθώς και το αθέμιτο συνήθως περιεχόμενο της (προβλέψιμη, περισσόλογη, ψευδολόγια).</p>	<p>Αντιλαμβάνονται ότι οι ομάδες αυτές δεν εκπροσωπούνται στα μνημεία. Παρατηρούν ότι οι γυναίκες αναπαρίστανται συνήθως φτερωτές ή γυμνές ή ως συνοδοί ποιητών («μούσα», πατρίδα κλπ.)</p> <p>Κάνουν εντοπισμό του πλήθους των διαφημιστικών πανό και φωτεινών επιγραφών, επικρίνουν αλλά δεν απορρίπτουν τη διαφήμιση.</p>
---	---	---	--

<p>ΣΤ'</p>	<p>Καταναλωτισμός και πολυεθνικές εταιρίες στην πόλη.</p>	<p>Να ορίζουν τι είναι καταναλωτισμός, τι πολυεθνικές εταιρίες καθώς και τη σχέση τους και να κατανοήσουν ότι οι εταιρίες αυτές και η αρχιτεκτονική των κτιρίων τους εξυπηρετούν τις ανάγκες της αγοράς και του κεφαλαίου.</p>	<p>Δίνουν παραδείγματα άκριτου καταναλωτισμού, αναφέρουν ονόματα πολυεθνικών εταιριών και εξηγούν με ποιο τρόπο οι εταιρίες αυτές εξυπηρετούν το κεφάλαιο.</p>
-------------------	---	--	--

--	--	--	--

Παρατηρήσεις

Σχετικά με τη δομή και το περιεχόμενο του παραπάνω αναλυτικού προγράμματος πρέπει να επισημανθούν τα εξής στοιχεία:

- Για τη σύνταξη ενός αναλυτικού προγράμματος απαραίτητο είναι να έχει προβλεφθεί η συγγραφή του αντίστοιχου σχολικού εγχειριδίου, κάτι το οποίο δεν συμβαίνει επί του παρόντος, καθώς δεν υπάρχει μάθημα πολεογραφίας στο Δημοτικό. Συνεπώς, η εργασία αποτελεί μία πρόταση για την υλοποίηση της οποίας απαραίτητη είναι η σύνταξη σχολικού εγχειριδίου.
- Η θεματολογία δεν αποτελεί απαραίτητα τίτλους ενοτήτων, αλλά προτεινόμενα θέματα διδασκαλίας της πόλης.
- Κάθε θεματική ενότητα προορίζεται για να καλύψει συνήθως 1 ή 2 διδακτικές, ώρες με εξαίρεση κάποιες από τις ενότητες, που αφορούν κυρίως την Τέχνη, στις οποίες μπορούν να αφιερωθούν μέχρι και 4 διδακτικές ώρες.
- Υπάρχει μια διαβάθμιση της δυσκολίας της θεματολογίας στις τρεις τάξεις.
- Γίνεται προσπάθεια να καλυφθούν όλες οι πτυχές του ζητήματος της πολεογραφίας και παράλληλα επιχειρείται **διαθεματική σύνδεση** με άλλα μαθήματα των αντίστοιχων τάξεων(κυρίως ιστορία, γεωγραφία, κοινωνική και πολιτική αγωγή), έτσι ώστε οι μαθητές/τριες να εμπλουτίσουν τις γνώσεις τους από άλλα μαθήματα.
- Κάποια κεφάλαια επεξεργάζονται παρόμοια ζητήματα αν και ανήκουν σε διαφορετική τάξη πχ τα ζητήματα των πολέμων. Αυτό συμβαίνει είτε επειδή η οπτική είναι διαφορετική, είτε επειδή το ζήτημα προσεγγίζεται με βάση τις (ιστορικές κυρίως) γνώσεις που έχουν κατακτήσει οι μαθητές/τριες μέχρι εκείνη την τάξη.
- Είναι φανερό πως κάποια από τα προτεινόμενα θέματα πχ. καταναλωτισμός απαιτούν σαφώς ανώτερο νοητικό επίπεδο από αυτό των μαθητών/τριών 10-12 ετών, προκειμένου να γίνουν πλήρως κατανοητά. Συνεπώς, ο τρόπος με τον οποίο θα προσεγγίσουμε στην τάξη τα θέματα αυτά θα είναι πολύ απλός και θα επικεντρώνεται σε επιφανειακές μόνο έννοιες και επεξηγήσεις, προκειμένου οι μαθητές/τριες να αποκτήσουν απλά μια γενική άποψη για το θέμα.
- Είναι φανερό ότι το παραπάνω αναλυτικό πρόγραμμα δεν θα περιοριζόταν στο σχολικό εγχειρίδιο αν αυτό υπήρχε. Οι δραστηριότητες για την επίτευξη των στόχων και την αξιολόγηση των μαθητών/τριών βασίζονται σε πλούσιο εποπτικό υλικό (βιβλία, χάρτες, φωτογραφίες, κόμικς, έργα τέχνης κλπ.) και περιλαμβάνουν επισκέψεις στον κινηματογράφο, το θέατρο, σε μνημεία κ.α.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Ελπίζω κάποτε ως εκπαιδευτικός να κληθώ να διδάξω το μάθημα της πολεογραφίας στους/στις μαθητές/τριες της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης, έχοντας στα χέρια μου το επίσημο πλέον εγχειρίδιο και το αντίστοιχο Αναλυτικό Πρόγραμμα. Θα χαρώ πολύ αν κάποια από τα

θέματα που προτείνω στην εργασία αυτή συμπεριλαμβάνονται σε αυτό! Ένα αναλυτικό πρόγραμμα μπορεί να κριθεί πλήρως μόνο μέσα από τη διδακτική πράξη και όχι απλώς από τη θεωρία. Και αυτή τη στιγμή η παρούσα εργασία αποτελεί μόνο μία πρόταση που προς το παρόν παραμένει σε θεωρητικό επίπεδο. Συνεπώς, κανείς δεν γνωρίζει τι θα απέδιδε η εφαρμογή της στη σχολική τάξη.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ρέντζος Ι. *Ανθρωπογεωγραφίες της Πόλης* (2006) .Τυπωθήτω, Αθήνα.